

Obsah

1 Úvod (J. Widimský)	13
2 Definice hypertenze (J. Widimský)	15
2.1 Stadia hypertenze	17
2.2 Důsledky hypertenze	17
3 Etiologie hypertenze (J. Widimský)	19
4 Epidemiologie hypertenze (R. Cífková)	21
5 Měření kazuálního krevního tlaku (R. Cífková)	35
5.1 Metody měření krevního tlaku	35
5.1.1 Nepřímé měření krevního tlaku	36
5.1.2 Technika měření krevního tlaku	39
5.1.3 Měření krevního tlaku za speciálních situací	41
6 Domácí měření krevního tlaku (J. Widimský)	44
7 24hodinové ambulantní monitorování krevního tlaku (AMTK) (J. Widimský jr.)	51
7.1 Indikace ambulantního monitorování krevního tlaku	53
7.2 Jaké jsou normální hodnoty při ambulantním monitorování krevního tlaku?	53
7.3 Ambulantní monitorování krevního tlaku a prognóza	54
8 Patogeneze arteriální hypertenze (K. Horký)	57
8.1 Genetické vlivy	58
8.2 Faktory zevního prostředí	62
8.2.1 Nadměrný přívod sodíku	62
8.2.2 Nedostatečný přívod draslíku, vápníku a magnézia	63
8.2.3 Zvýšený přívod kalorií, obezita, distribuce tělesného tuku	63
8.2.4 Zvýšený přívod alkoholu	64
8.2.5 Kouření a hypertenze	64
8.2.6 Stres a socioekonomický status	64
8.3 Vnitřní regulační mechanismy	64
8.3.1 Humorální působky	64
8.3.2 Odchytky v elektrolytových transportních mechanismech	65
8.3.3 Renální exkretorické a endokrinní funkce	65
8.3.4 Hemodynamické změny	67
8.3.5 Endotel a cévní stěna	67
8.3.6 Poruchy glukózové tolerance, inzulínorezistence, diabetes mellitus a hypertenze	68
8.3.7 Dyslipidémie a hypertenze	69
9 Hypertenze a srdce (J. Widimský)	71
9.1 Hemodynamika hypertenze	71
9.2 Hypertrofie levé komory srdeční	74
9.2.1 Patogeneze vzniku srdeční hypertrofie	74

9.2.2 Význam nálezu hypertrofie levé komory srdeční v populaci	77
9.2.3 Význam hypertrofie levé komory u hypertenze	78
9.2.4 Mechanismus zvýšeného rizika hypertrofie levé komory	79
9.2.5 Může antihypertenzní léčba snížit výskyt arytmií?	82
9.2.6 Regrese srdeční hypertrofie	82
9.2.7 Ovlivňuje regrese srdeční hypertrofie kardiovaskulární riziko?	84
9.3 Systolické a diastolické srdeční selhání a hypertenze	85
9.3.1 Prevence vzniku srdečního selhání inhibitory ACE	91
10 Hypertenze a cévní mozkové příhody (J. Widimský)	98
11 Klinický obraz hypertenze (J. Widimský)	103
11.1 Diagnostický program	103
11.1.1 Anamnéza	103
11.1.2 Fyzikální vyšetření	104
11.1.3 Pomocná laboratorní vyšetření	104
11.2 Diferenciální diagnostika hypertenze	108
12 Nefarmakologická léčba hypertenze (J. Widimský)	111
13 Farmakologická léčba hypertenze (J. Widimský)	113
13.1 Doklady o prospěšnosti léčby benigní hypertenze	113
13.2 Léčba mírné hypertenze	115
13.3 Metaanalýza velkých studií o léčbě hypertenze	117
13.4 Význam intenzivní léčby hypertenze	118
13.5 Jsou novější léky – inhibitory ACE a blokátory kalciových kanálů stejně účinné jako starší léky, tj. diuretika a beta-blokátory?	120
13.6 Která skupina antihypertenziv má být použita u všech diabetiků?	122
13.7 Cíle léčby hypertenze	122
13.8 Přehled antihypertenziv	124
13.9 Protidestičková léčba u hypertenze	124
13.10 Strategie léčby hypertenze	125
13.10.1 Léčba chronického srdečního selhání či asymptomatické systolické dysfunkce levé komory srdeční při hypertenzi	127
13.10.2 Léčba hypertenze provázené ICHS	128
14 Diuretika (J. Stříbrná, J. Widimský)	132
14.1 Mechanismus antihypertenzního účinku	133
14.1.1 Účinek diuretik v nefronu	133
14.2 Příčiny selhání účinku diuretik	136
14.3 Diuretika s účinkem v Henleově klíče – klíčková diuretika	137
14.4 Diuretika s účinkem v distálním tubulu	138
14.5 Kontraindikace thiazidových diuretik	139
14.6 Diuretika s účinkem ve sběrných kanálcích	139
14.7 Kombinace thiazidů s kalium šetřícím diuretikem	141
14.8 Kombinace thiazidů s antihypertenzivy jiných lékových skupin	142
14.9 Nežádoucí účinky diuretik	142
14.9.1 Hypokaliémie (hypomagnezémie)	142
14.9.2 Hyperurikémie	146
14.9.3 Glycidová tolerance	146
14.9.4 Zvýšení cholesterolu (přechodně po vyšší dávce)	147
14.9.5 Hyponatrémie	148

14.10	Výhody thiazidových diuretik v léčbě hypertenze	148
14.11	Dávkování diuretik	149
15	Beta-blokátory (J. Widimský).....	154
15.1	Kardioprotektivní účinky	154
15.2	Mechanismus účinku beta-blokátorů v léčbě hypertenze.....	157
15.3	Klasifikace beta-blokátorů	159
15.4	Trvání antihypertenzního účinku	160
15.5	Indikace beta-blokátorů.....	161
15.6	Nežádoucí účinky	162
15.7	Kontraindikace beta-blokátorů	163
15.8	Interakce beta-blokátorů.....	163
15.9	Volba jednotlivých typů beta-blokátorů v léčbě hypertenze.....	164
15.10	Přehled nejčastěji užívaných beta-blokátorů v České republice	164
16	Kombinace alfa- a beta-adrenergní blokady (J. Widimský)	166
17	Blokátory kalciového kanálu (K. Horký).....	169
17.1	Mechanismy účinku.....	169
17.2	Dělení blokátorů kalciových kanálů	170
17.3	Účinky	171
17.4	Indikace.....	171
17.5	Nežádoucí účinky	174
17.6	Kontraindikace	174
18	Inhibitory ACE (J. Widimský).....	176
18.1	Mechanismus účinku	176
18.2	Přehled inhibitorů ACE	178
18.3	Inhibitory ACE v léčbě hypertenze	179
18.4	Indikace.....	180
18.5	Inhibitory ACE léky volby u nemocných s chronickým srdečním selháním	181
18.6	Inhibitory ACE léky volby u pacientů s akutním infarktem myokardu.....	183
18.7	Inhibitory ACE v léčbě všech nemocných s ICHS?	184
18.8	Inhibitory ACE léky volby u nemocných s hypertenzí a hypertrofií levé komory.....	186
18.9	Inhibitory ACE léky volby u diabetické nefropatie	187
18.10	Inhibitory ACE u ledvinných onemocnění nediabetického původu	187
18.11	Nežádoucí účinky inhibitorů ACE.....	188
18.12	Interakce	190
18.13	Kontraindikace	190
18.14	Dávkování inhibitorů ACE v léčbě hypertenze.....	190
19	Antagonisté receptorů angiotenzinu II typ AT₁ (AT₁-blokátory) (J. Widimský)	193
19.1	Alternativní tvorba angiotenzinu II.....	193
19.2	AT ₁ -blokátory v léčbě hypertenze provázené hypertrofií levé komory srdeční.....	194
19.3	AT ₁ -blokátory u chronického srdečního selhání	197
19.4	Nefroprotektivní působení AT ₁ -blokátorů u diabetické nefropatie diabetu 1. i 2. typu	200
19.5	Přehled AT ₁ -blokátorů a jejich dávkování	203
20	Centrálně působící antihypertenziva (J. Widimský jr.)	206

20.1 Látky s převážně centrálním účinkem – centrální alfa-adrenergní agonisté.....	206
20.1.1 Alfa-methyl dopa	207
20.1.2 Clonidin	208
20.1.3 Guanfacin.....	209
20.2 Látky s kombinovaným centrálním agonistickým a periferním antagonistickým účinkem.....	209
20.3 Agonisté imidazolinových receptorů.....	210
20.3.1 Moxonidin.....	211
20.3.2 Rilmenidin.....	212
21 Blokátory periferních alfa-receptorů (alfa-blokátory) (J. Widimský jr.).....	213
22 Vazodilatační látky s přímým účinkem (přímá vazodilatancia) (J. Widimský jr.).....	216
23 Rezistentní hypertenze (J. Widimský jr.).....	220
24 Kombinační léčba hypertenze (J. Widimský).....	226
25 Hypertenzní krize – emergentní a urgentní stavy (K. Horký, J. Widimský).....	232
25.1 Definice onemocnění	232
25.2 Etiologie a patogeneze	232
25.3 Klinické příznaky	234
25.4 Léčba	236
25.5 Přehled nejdůležitějších antihypertenziv pro léčbu emergentní hypertenzní krize.....	237
25.6 Léčba jednotlivých klinických emergentních situací.....	237
25.7 Přehled antihypertenziv užívaných v léčbě urgentních stavů při hypertenzní krizi	240
26 Hypertenze starších osob (J. Widimský)	242
26.1 Patofyziologie	242
26.2 Výskyt	243
26.3 Diagnostika.....	243
26.4 Nefarmakologická léčba.....	245
26.5 Farmakologická léčba	246
26.6 Zásady léčby	249
26.7 Věkový limit léčby hypertenze?	253
26.8 Omezení doporučení.....	253
26.9 Systolický tlak má významnější prognostickou hodnotu než diastolický tlak.....	253
26.10 Léčebné cíle	254
26.11 Protidestičková léčba	254
27 Léčba hypertenze v primární a sekundární prevenci cévních mozkových příhod (J. Widimský)	257
27.1 Nefarmakologická léčba a cévní mozkové příhody	258
27.2 Vliv hypolipidemické léčby na cévní mozkové příhody.....	259
27.3 Zásady léčby hypertenze v primární prevenci cévních mozkových příhod.....	260
27.4 Cévní mozkové příhody a hypertenze v populaci	261
27.5 Hypertenze a demence	264
27.6 Léčba hypertenze při cévní mozkové příhodě	265
27.7 Sekundární prevence cévních mozkových příhod.....	266
28 Hypertenze v těhotenství (R. Cífková).....	280

28.1 Kardiovaskulární změny v těhotenství	281
28.2 Definice hypertenze v těhotenství	281
28.3 Klasifikace hypertenze v těhotenství.....	282
28.4 Preeklampsie.....	283
28.5 Doporučení laboratorních vyšetření.....	284
28.6 Nefarmakologická léčba hypertenze v těhotenství	286
28.7 Farmakologická léčba hypertenze v těhotenství.....	287
29 Hypertenze a diabetes mellitus (R. Cífková)	291
29.1 Výskyt hypertenze u diabetes mellitus 1. a 2. typu a jeho význam	293
29.2 Léčebné cíle	293
29.3 Nefarmakologická léčba.....	294
29.4 Farmakoterapie	295
29.4.1 Inhibitory ACE.....	296
29.4.2 Diuretika	297
29.4.3 Beta-blokátory	297
29.4.4 Blokátory kalciových kanálů	298
29.5 Další lékové skupiny	298
30 Stav kontroly hypertenze v ČR a ve světě (R. Cífková).....	302
31 Ekonomický aspekt léčby hypertenze (J. Widimský).....	309
32 Nová antihypertenziva (J. Widimský)	310
32.1 Duální inhibitory vazopeptidáz	310
32.2 Eplerenon, nový selektivní blokátor receptorů aldosteronu.....	311
33 Trendy léčby hypertenze (J. Widimský)	313
34 Sekundární hypertenze – přehled (J. Widimský jr.)	317
35 Renální hypertenze (V. Monhart).....	318
35.1 Výskyt a příčiny renální parenchymatózní hypertenze	318
35.2 Patogeneze renální parenchymatózní hypertenze	319
35.3 Diagnostika renální parenchymatózní hypertenze	321
35.4 Hypertenze u akutních renálních onemocnění.....	322
35.4.1 Akutní glomerulonefritida	322
35.4.2 Akutní obstrukce vývodných močových cest	322
35.4.3 Léčba nefrolitiázy litotrypsí.....	322
35.4.4 Akutní selhání ledvin	322
35.5 Hypertenze u chronických renálních onemocnění	
s normální nebo sníženou funkcí ledvin	323
35.5.1 Glomerulonefritidy	323
35.5.2 Sekundární glomerulopatie	324
35.5.3 Hypertenze u ostatních oboustranných onemocnění ledvin	324
35.6 Hypertenze u jednostranných onemocnění ledvin.....	325
35.7 Hypertenze u terminálního selhání ledvin	328
35.7.1 Hypertenze během chronické dialyzační léčby	328
35.8 Léčba renální hypertenze.....	329
35.8.1 Nefarmakologická léčba	330
35.8.2 Farmakologická léčba	330
35.8.3 Hemoeliminační léčba	334
35.8.4 Invazivní léčba renální hypertenze.....	334
35.9 Hypertenze po transplantaci ledviny	334
36 Hypertenze po transplantaci srdce (J. Widimský).....	339

37 Renovaskulární hypertenze (J. Stříbrná).....	342
37.1 Historická data.....	342
37.2 Prevalence renovaskulárního onemocnění.....	343
37.3 Patofyziologické důsledky hypoperfuze ledvin.....	344
37.4 Etiologie stenóz renální artérie.....	346
37.5 Klinické příznaky.....	348
37.6 Neinvazivní testy pro vyhledávání významné stenózy renální tepny.....	349
37.7 Terapie.....	351
37.7.1 Perkutánní transluminální angioplastika (PTR).....	353
37.7.2 Chirurgická revaskularizace.....	354
37.7.3 Medikamentózní léčba.....	356
37.7.4 Indikace k revaskularizaci ledviny.....	357
38 Endokrinní hypertenze (J. Widimský jr., T. Zelinka).....	362
38.1 Primární hyperaldosteronismus.....	363
38.1.1 Příčiny a klasifikace.....	363
38.1.2 Patogeneze primárního hyperaldosteronismu.....	364
38.1.3 Výskyt.....	365
38.1.4 Diagnostika.....	366
38.1.5 Léčba.....	368
38.2 Nadprodukce prekurzorů aldosteronu – deoxykortikosteronu (DOC).....	368
38.3 Zvýšená vazba kortizolu na mineralokortikoidní receptory.....	370
38.4 Familiální syndromy spojené s retencí Na ⁺ a hypertenzí.....	370
38.5 Hyperkortizolismus (Cushingův syndrom).....	371
38.5.1 Klasifikace.....	371
38.5.2 Patogeneze.....	371
38.5.3 Klinický obraz.....	371
38.5.4 Diagnostika.....	371
38.5.5 Léčba.....	372
38.6 Feochromocytom.....	373
38.6.1 Patogeneze.....	373
38.6.2 Výskyt.....	374
38.6.3 Klinické projevy.....	375
38.6.4 Diagnostika.....	376
38.6.5 Léčba.....	377
38.7 Akromegalie.....	378
38.8 Primární hyperparatyreóza.....	379
38.9 Poruchy funkce štítné žlázy.....	379
39 Další typy sekundárních hypertenzí (J. Widimský jr., J. Widimský).....	380
39.1 Iatrogenní hypertenze.....	380
39.2 Hypertenze u syndromu spánkové apnoe.....	381
39.3 Koarktace aorty.....	381
39.4 Neurogenní příčiny.....	382
Seznam léků hypertenze.....	389
Seznam studií antihypertenzní léčby.....	404
Rejstřík.....	411